

Anno 1684 d. 25. Febru. døde min sal. moder K.¹⁾ Kaas i hinders alder 68 aar.

Anno 1646 d. 17. Iunii døde min sal. mormoder S.²⁾ Friis i hinders alder 58 aar.

Anno 1653 d. 20. Septemb. døde min sal. farfader Frederich Parsberg i hands alder 65. aar, 5. maaned.

Om nogle af Sætatens kongelige Tjenere under Frederik den Tredje og deres økonomiske Vilkaar.

Ved Sognepræst **H. D. Lind.**

Sømagtens Stilling under Frederik III var som bekendt i de fleste Henseender kun lidet misundelsesværdig, da de fornødne Pengemidler som oftest manglede. Denne Pengemangel gik ikke alene ud over Materiellet, der ikke sjældent maatte savne det allernødtørftigste; men den blev maaske i endnu højere Grad følelig for de i Etaten ansatte Embedsmænd eller „kongelige Tjenere“, da disse i lange Tider maatte vente paa Udbetalingen af deres fortjente Løn og derfor samlede sig et saare tvivlsomt Tilgodehavende af „resterende Pension“. Der behøvedes sandelig en god Formue eller i det mindste en god Kredit til at holde denne Ventetid ud, indtil der endelig en Gang kom Penge i Statskassen, hvis Pengene saa fandt Vej til Skibsfolkenes Lommer, thi det betragtedes da som en sær kongelig Naade at opnaa et „Forskud“, som det kaldtes, paa den resterende Gage. Kongen tilsikrede heller ikke sine Marinetjenere nogen Pension eller Efterløn paa deres gamle Dage, men det havde under de miserable Pengeforhold ogsaa været haabløst at vente paa Udbetalingen af en Pension, selv om den var stipuleret, naar man ikke en Gang kunde være vis paa at faa Lønnen udbetalt, medens man var i Tjenesten. Vel kunde det hænde, at en Officer,

---

¹⁾ Kirsten.

²⁾ Sidsel.

der var blevet kvæstet i Krigen, kunde blive benaadet med sin fulde Gage for Livstid, men det er et Spørgsmaal, om denne begunstigede virkelig saa noget til de ham lovede Penge, og det er i ethvert Fald et aldeles enestaaende Tilfælde. Noget mere stabilt blev indført, da Frederik III i Okt. 1667 bestemte, at Marinens gamle Tjenere skulde forsørges med Bestillinger som Færgemænd rundt om i Landet. Det vides ogsaa, at én Officer virkelig opnaaede en saadan Plads, og at en anden fik Løfte om en lignende Retrætestilling, men det opfattedes ikke som en Ret, kun som en særlig kongelig Gunstbevisning¹⁾. Med denne Udsigt for Øje galdt det om, at man havde Formue eller erhvervede sig Formue, medens man endnu var i Kongens Tjeneste. Et godt Indblik i disse Embedsmænds økonomiske Vilkaar faa vi ved at betragte det Bind af „Bremerholms Skiftetog“, som omfatter Aarene 1659—1665 (i Rigsarkivet). Skiftet foretoges den Gang i Reglen af Holmens Fiskal (Peter Knudsen

¹⁾ Da det mældtes sidstomtalt Officer, Kaptejn Lavrits Nielsen, at Rigsadmiralen havde udset ham til Færgemand, blev han „hel glad derover og betakkede H. K. Maj. paa det underdanigste for H. K. Maj.s store Naade, ham derudi bevist blev, og at H. K. Maj. paa hannem sin saa ringe underdanigste Tjener udi Naade havde villet tænke; han betakkede ogsaa Hs. Excell. Rigsadmiralen tjenstvilligst for gunstig Omsorg for hans ringe Person“ (Admir. Korresp. Prot.). Og dog blev han skuffet. 1668 boede han endnu i København i en af Kongens Skipperboder i Laksestræde, og 1671 døde han som „gammel Tjener“, (altsaa dog som tjenstgørende Kaptejn), 74 Aar og 5 Uger gl. og begravedes 21 Febr. i Holmens Kirke (Holmens Lighog). Han var 1641 blevet benaadet med Kornerupgaard og 1642 med Gaarden Pebering ved Slagelse; men denne Gaard brændte, hans Hustru (Margrete?) døde, Skiftet voldte ham mange Bryderier, og hans Forpagter, Ridefoged paa Antvorskov Jens Ebbesen, lagde ham mange Hindringer i Vejen, saa at der 19 Nov. 1660 maatte forordnes 4 uvildige Mænd til at paadømme denne Tvistighed. Pebering har Lavrits Nielsen vist til sidst maattet opgive. Af hans Børn var Niels Lavritsen Vedberg Skibspræst og Kapellan i Korsør, men blev vist fjernet fra Embedet 1674; en anden Søn var Soldat og døde 1666; en tredje Søn, Ulrik, fik 1667 Tilladelse til at følge med et af de hollandske Hyreskibe paa dets Rejse til Nederlandene; han skulde „efter hans befindende Dygtighed paa Rejsen employeres til K. Maj.s Tjeneste“; men senere høres intet mere om ham. Sjæl. Reg. 21, 118. 22, 45. Sjæl. Tegn. XXVII, 189. XXXIII, 270. XXXV, 621. XXXVI, 38. Kirkehist. Saml. 3 R. II, 696 f. III, 129 f. V, 363 f. Kbh. Dipl. II, 811. Lind, Kristian IV, 291. Norske Rigsregistr. IX, 132, 337.

Skaaning) eller hans Underfiskal (Kristen Kristensen), af Holmens Mønstreskriver og af en eller to Skippere. Naturligvis tier Skifteprotokollen angaaende de Dødsboer, hvori der ingen Registrering har fundet Sted, fordi der intet var at registrere; men Protokollen indeholder dog Beretning om saa mange Boer, at der kan fremdrages Eksempler fra saa godt som alle Etatens Samfundslag. Til det Stof, som Skiftebogen yder, er her fra andre Kilder føjet nogle Oplysninger, som angaa enkelte andre Marinetjenere, der ligeledes ere døde i Frederik III.s Tid. Det er ikke vedkommende Personers offentlige Færd i Marinens Tjeneste, vi ønske belyst, men kun deres private Forhold; og vi ordne de Bidrag, vi have kunnet samle, efter de forskællige, — højere eller lavere, — Stillinger, som de paagældende kgl. Tjenere indtog i Søetaten. De fleste Pengesummer anføres i Kurantdaler, som jo maa multipliceres med 6 eller 7 for at omsættes i Krone-mønt og for at svare til Pengenes nuværende Købeevne.

En Slags foreløbig Udsigt over den relative Formuestilstand hos nogle af Marinens Embedsmænd gives os i en „Rulla“ over de kgl. Tjenere, som under Københavns Belejring ydede Forstrækning til Garnisonens Underhold 1659—60¹⁾. Medens det højeste Maanedsbidrag paa hele Listen (Kristoffer Gabels) lyder paa 45 Dlr., har af Søetatens Folk

Kommissarius Jens Lassen tegnet sig for	40	Dr.
Admiralitätsraad Henrik Møller	30	—
Provianskriver Hans Hansen	27	—
Viceadmiral paa Bremerholm. Jørgen Bjørnsen .	18	—
Bager i Nyboder Povl Mejer	10	—
Fiskal Peter Knudsen Skaaning	9	—
Admiralitetsskriver Movrits Eskildsen	9	—
Kvæsthusforstander Gabriel Jakobsen	9	—
Klædekammerskriver Baltasar Sekman	8	—
Materialskriver Knud Valter	6 ² / ₃	—
Kompasmager (Kaperejer) Kornelius Kruse . . .	6 ² / ₃	—
Underskriver paa Klædekanret Lorens Holmer .	5 ¹ / ₃	—

¹⁾ Hist. Tidsskr. 4 R. V, 393 f. Københ. Dipl. III, 499.

Mestersmed Hans Ulriksen Svitser	4 Dlr.
Grynmaler Hans Torsen Tesk	3 ¹ / ₃ —
Bryggersskriver Johan Vulf	3 ¹ / ₃ —
Undertøjmester Mikkel Andersen Bille	3 ¹ / ₃ —
Mønstreskriver Lorens Jakobsen	2 ¹ / ₃ —
Rebslager Lavrits Hansen	2 ¹ / ₃ —
Snedker Adolf Eriksen	1 ¹ / ₃ —

Admiral. *Peter Jensen Bredal*, Admiral til Søs og Ekvipagemester paa Holmen med 500 Dlr.s Pension, var endnu kun Kaptejn, da han i Juni 1654 sammen med sin Standsfælle Gellis Lennertsen begærede et af de „arresterede“ engelske Skibe ved Navn Bona Eventyr. Men efter hans Bedrift i Nyborg Fjord tildeltes der ham (2 Apr. 1658) et Kannikedømme i Oslo og 5 Juni 6 Skipperboder til brugeligt Pant for 1900 Dlr., der skulde afkortes i hans Fordringer. Han var først gift med Annike Gellisdatter fra Holland, vistnok Datter af den ovennævnte Kaptejn Gellis Lennertsen; men hun døde i Barsel i 1653, 23 Aar, 5 Maaneder, 1 Uge og 5 Dage gl., og jordedes 13 Nov.; Barnet døde 3 Maaneder efter og et ældre Barn i Avg. 1654. Hans anden Hustru hed Helvig Hansdatter. Da Bredal var blevet saaret 4 Dec. 1658 ved Als og var død 4 Dage efter, fremkom Svigerfaderen Gellis med en Supplikation, vistnok angaaende Arveforholdene efter Bredals første Kone; men Kongen tilskrev Holmens Admiral Niels Juel 15 Febr. 1659, at han skulde forholde sig med Peter Bredals Bo efter Lands Lov og Ret, saa at Barnet af andet Ægteskab, Hans Bredal, ikke i nogen Maade forurettedes, og 19 Febr. fik Borgmester og Raad i København Befaling til at forordne Helvig Hansdatter og hendes Barn vederhæftig Lavværg og Formynder, saa at dem kunde vederfares Ret. Nogle Aar efter (17 Febr. 1663) blev Doktor Niels Andersen indsat til Hans Bredals Formynder. Arven, der beløb sig til 500 Dlr., blev overgivet til Doktorens Forvaltning, men han maatte udstede Revers om, at „han Barnet som sit eget tilbørligen vilde optugte samt udi Ingenieurs-, Constables- og andre saadanne Krigsbrugs tjenlige Videnskaber at lade informere og lære, saa og med nødtørftig Klæde og Føde forsyne, indtil Barnet sit Brød

selv kunde fortjene“, hvorimod Niels Andersen skulde nyde Renten af Myndlingens Kapital, men heller ikke mere. Allerede 28 Jan. 1664 faar Doktoren Afregning (Kvittering) af Underadmiralitetsretten for sit Formynderskab¹⁾.

Admiralitetsassessorer. *Kornelius Kruse* den ældre (Kaptejn med 400 Dlr. Løn og desuden en Portion Kost som Assessor) var 1658 formuende nok til at kunne afkøbe Kongen Krigsskibet Den norske Fregat, som han i Avg. efter Fredsbruddet atter udlejede til Kongen. 1661 ejede han Nr. 29 (Nr. 10?) i Hummerstræde, næste Aar rejste han til Norge for at annamme det af Kongen i Betaling „forvendte“ Gods, og han havde desuden indtil Maj s. A. en Fordring paa Statskassen, 1287 Dlr. stor. Ved denne Tid maa han være død. Han kom med sin første Hustru Sara, en Datter af „Robben Døkin“ (Duncam), fra Penzance i Cornwall; hun døde 1655, 61 Aar gl. og jordedes 2 Maj i Holmens Kirke. Kruses anden Hustru hed Birgitte Steffensdatter. En Søn af første Ægteskab er den bekendte Generaltolddirektør, Justitsraad Edvard Kruse (f. 1629, d. 1695); en anden Søn er Kornelius Kornelisen Kruse den yngre, der 1654 blev antaget som Kompasmager paa Bremerholm og 1657—60 var en meget aktiv Kaperkaptejn. I denne Stilling forsaa han sig slemt, men toges til Naade igen, udnævntes 1665 til Skibsløjtnant og senere til Kaptejn. I 1667 paatænkte det at skaffe ham Hus i Skipperboderne, „da han ellers var ganske husvild, dertilmed og ringe Midler havde“; men da det paa-gældende Hus ikke blev ledigt, kunde Kruse altsaa ikke hjælpes paa den Maade. Han var gift med Anne Eriksdatter og døde 1673, hvorefter han 16 Marts blev „nedsat“ om Aftenen i Holmens Kirke. Da Enken bad Kongen om Begravelseshjælp, fandtes der naturligvis intet „Forraad af de til Søstaten tillagte Midler“, hvorfor Kammerkollegiet maatte træde hjælpende til²⁾.

¹⁾ Sjæl. Tegn. XXXII, 3. XXV, 60. 65. Sjæl. Reg. 25, 381. Bremerholms Domsbog 1664. Norske Rigsregist. XII, 131. Kbh. Dipl. V, 445. Lind, 318.

²⁾ Sjæl. Tegn. XXXIV, 501. XXXVI, 307. XL, 379. Ligbog. Afregninger C, 55. Admir. Korresp. Prot. Kbh. Dipl. I, 734. V, 468. Lind 312. Biogr. Leks. IX, 558 f.

En anden Admiralitetsassessor er Kaptejn *David Urbanus Dannel* (400 Dlr.). Han søgte at forbedre sin Stilling ved Biehverv. 18 Apr. 1651 indgav han en Ansøgning, lydende paa, at eftersom han „af sin Ungdom op“ havde ladet sig bruge paa lange og mange besværlige Rejser til Vands og endnu var i K. Maj.s Tjeneste, og eftersom der i Jylland kunde behøves et Værk til at „refinere“ Salt paa, ligesom det, Henrik Møller paa-tænkte i Sjælland, saa udbad Dannel med sine Participanter sig at maatte nyde Privilegier paa et saadant Saltværk. Herpaa er ikke forefundet nogen Resolution, men Dannel kom dog ikke til at mangle Begunstigelser. Bl. a. fik han 12 Aars Eneret paa at falholde Master etc. i København. Desuagtet klager han 1655, at det er ham umuligt foruden Tilbagegang at holde Hus og Børn vedlige med hans 400 Dlr., uden at falde i Gæld og slide Tiden hen med Bekymring for Underholdet. Han kændte den rette Tone. 3 Maj 1661 tilskødes der ham noget Jordegods i Norge, vistnok for resterende Pension; men s. A. døde Kaptejnen, og 1669 tillodes det Enken Maren Petersdatter at sælge dette Gods, idet Kongen opgav den Indløsningsret, han havde til det¹⁾.

Skibskaptejner. 27 Maj 1661 behandlede Boet efter *Søren Nielsen Fjelderup*, Kaptejn og Ypperskipper (eller Ekvipagemester) paa Holmen (500 Dlr.). Han havde været gift med Annike Bertels- eller Bartolomæusdatter, der døde 1654, 23 Aar gl. og begravedes 5 Juli, og dernæst maaske med en Mette, der ligeledes var død før ham. Søren Nielsen selv, der 1659 kaldes Bisidder i Skipperlavet, døde 1661, 40 Aar 8 Mdr. gl., og jordfæstedes 23 Maj. Ved Registreringen af Boet vurderedes Huset, Laksestræde Nr. 10, som han i 1660 havde erhvervet for 350 Dlr., til 525 Dlr. Kaptejnen efterlod en lille Samling Guldtøj og Mønter: smaa Gulddopper, vurderede til 1 Dlr. 2 ½, 2 Rosenobler 12 Dlr., 2 dobbelte Rigsdaler 6 Dlr., 2 dobbelte Kroner 4 Dlr., 1 Eben-Ezer-Daler 1 Dlr. og 1 Klokkedaler 1 Dlr. 2 ½.

¹⁾ Sjæl. Reg. 23, 718. 24, 71. 363. 555. Sjæl. Tegn. XXXIV, 51. XXXV, 603. XXXVIII, 740. Sjæl. Indlæg 1651 og 56. Ligbog. Kbh. Dipl. III, 433. 450. V, 694. Lützow, Søoff., 182. Lind, 305.

Huset havde været vel forsynet med Sølvtøj, af omtr. 185 Lods Vægt: 1 Kande paa en Pot, 52 Lod; en liden Kande, 32 Lod; 2 Bægere 16 Lod; 1 liden Kavske 5 Lod; 20 Skeer 68 Lod; 26 Par Maller 7 Lod, foruden Knapper, et Signet, en Klokke etc. 2½ Lod Perler vurderedes til 9 Dr. Væggene var smykkede med 15 Kontrafejer, deriblandt 7, som forestillede den salig Mand, hans Hustru og deres Børn, og desuden et „Crucifixus Jesus Nazarenus“, der sattes til en Værdi af 1 Dr. 2 ƒ . Bogverdenen var heller ikke forsømt; der fandtes en lille Samling af forskellige, mest religiøse Bøger: 1 Kristian IV.s Bibel in folio, vel konditioneret, 10 Dr., 1 Postil 1 Dr., [Adamus Westermannus,] Kristelig Søfart [og Vandringsrejse, oversat af Povl Iversen Kolding; Kbh. 1659; Ejeren var altsaa fulgt godt med Tiden]; Bogen var indbunden i Karduanes Bind, 3 ƒ ; Sjælens aandelige Rosengaard 1½ ƒ ; Hans Nansens Kosmografi 1 ƒ ; De syv Pønitensesalmers Forklaring 12 Sk.; Kong Davids Tøjhus 8 Sk.; Niels Mikkelsens Lægebog 8 Sk.; 1 Bønnebog 1 ƒ ; 1 Søspejl 3 ƒ ; 1 liden Globus 2 ƒ ; Davids gyldne Klenodie 2 ƒ ; Mikkel Saksens Spørgsmaalsbog over Biblen 1½ ƒ ; „1 Bog, kaldes de 11 Bøger, paa Tysk“, 1½ ƒ ; De gyldne Lamper 12 Sk.; [Kristoffer Hansen Dalby, Navicularia eller] kristelig Skibsfarts Handel og Vandel, 8 Sk. Alle Boets Aktiver udgjorde 3540 Dr., dets Passiver 337, hvoraf Begravelsesomkostningerne alene opførtes med 141. Overskuddet tilfaldt den efterlevende Søn Simon Sørensen¹⁾.

20 Okt. 1661 døde Skibskaptejn *Kristoffer Hojer*, 50 Aar, 4 Mdr. og 3 Uger gl., og jordedes 27 Okt. i Holnens Kirke; 26 Febr. n. A. lod Enken Bodil Hansdatter Boet registrere; deres to endnu levende Sønner hed Peter, 24 Aar gl., udenlands, og Tor, 20 Aar gl.; men Ægtefolkene havde haft mindst 1 Søn og 2 Døtre til, der var døde. Som Formynder eller Værge fungerede Skibsløjtnant Hans Mortensen. 1660 havde Kaptejnen udbedet sig den Vaaning Nr. 18, „som til Holmen udvender imod Holmens Laage og Skolemesteren til Holmen udi boer“,

¹⁾ Skiftebog. Ligbog. Resen, Inscriptiones Hafn. 198. Kbh. Dipl. V, 700.

men han opnaaede kun at faa Nr. 9 i Hummergade, og dette Hus vurderedes ved Skiftet til 200 Dlr. Af Sølvtoj fandtes ikke mere end 2 Skeer paa i alt $5\frac{1}{2}$ Lod, men alle Effekter havde dog 459 Dlr.s Værdi. Hertil kom 1747 Dlr. i resterende Pension, saa at alle Aktiver udgjorde 2707 Dlr., medens Gælden var 421 Dlr. stor. — Kaptejnens Aarsløn havde været 300 Dlr.¹⁾

Lavritys Bertelsen, Kaptejn med 300 Dlr.s Pension, døde 16 Apr. 1662 og jordedes 22 Apr. Hans Hustru, Mette Hansdatter fra København, var alt død 1658, 36 Aar 2 Mdr. gl., og begravet 2 Apr. Ved Skiftet, som paabegyndtes 1 Maj 1662, var følgende Børn i Live: Hans, 15 Aar gl., Bartelmeus 12 Aar, Mikkel 7 Aar, Frederik 6 Aar, Inger 18 Aar og Anne 11 Aar. Blandt Formynderne nævnes Skibskaptejnerne Tomas Didriksen og Povl Justsen og Løjtnant Hans Nissen. Huset Nr. 5 i Laksestræde, som i 1660 var overtaget for 400 Dlr., vurderedes nu til 650 Dlr.; af Sølv fandtes kun 30 Knapper, vog 3 Lod, men da den resterende Pension beløb sig til ikke mindre end 3997 Dlr., blev alle Aktiver tilsammen 5280 Dlr., hvorimod der stod en Gæld paa 728 Dlr.²⁾

Skibskaptejn *Evert Karstensen* (300 Dlr.) havde af Kongen faaet Løfte om at blive forlenet med en Bondegaard paa Langeland, for den store Skade, han havde lidt ved Ruden af de svenske i Krigen 1643—45, da en Baad blev ham fratagen; men Lensmanden Kristian Rantzov, der havde Langeland i Pant, vilde ikke bevilge Kaptejnen nogen Gaard, og derfor maatte Evert Karstensen 7 Juli 1649 indgive Ansøgning om at faa en anden Baad i Stedet for den røvede. Dette Ønske opfyldtes ogsaa af Kongen 4 Dage efter. — Da „forrige Skibskaptejn“ E. K. døde 1664, udbetaltes der 14 Nov. hans Enke en Sum til hans Begravelse, og der tilstodes ham frit Lejersted i Holmens Kirke, hvor han blev nedsat 17 Nov. om Aftenen³⁾.

¹⁾ Skiftebog. Ligbog. Kbh. Dipl. I, 733. V, 699, 701. Lind, 292.

²⁾ Skiftebog. Kbh. Dipl. I, 733. V, 701. 703. Lind, 279. Lützow, 69. Ligbog.

³⁾ Sjæl. Tegn. XXXI, 110. XXXVII, 188. Sjæl. Indlæg 1649. Klæd. Regn. 1663—65. Ligbog. Lind, 289.

Kaptejn *Iver Hansen Kolding* (300 Dlr.) maatte omtr. 1649 flytte fra København, da hans Kreditorer forfulgte ham med Rigens Dele. Han antog derpaa en øde Gaard i Tikøb Sogn, Kronborg Len, ved Navn „Helebæk“, og fik 5 Jan. 1650 Frihed for at svare Landgilde af Gaarden. Han døde 1654, 59 Aar 4 Mdr. 2 Uger gl., og begravedes 10 Dec. i Holmens Kirke. Da hans Gaard, Gods og Gæld dernæst registreredes, var Holmens Fiskal Peter Knudsen nærværende, og dog vilde denne ikke skaffe den afdødes Søn Løjtnant Kristian Iversen et rigtigt Skifteregister, uagtet Fiskalen i Følge sit Bestallingsbrev var forpligtet dertil, 20 Apr. 1664 befales Over-Admiralitetetsretten at dømme i Sagen, og efter at denne ogsaa er paakendt af Højesteret, paalægges det Admiralitetskollegiet at tilholde Peter Knudsen, at han skal forskaffe Kristian Iversen et rigtigt Register eller ogsaa tilfredsstille Arvingen paa anden Maade¹⁾.

Skibsløjtnanter. 28 Dec. 1657 registreres Boet efter Skibsløjtnant *Jan Kornelisen de Lange*, som var død i en Alder af 34 Aar og 30 Dec. jordedes i Holmens Kirkes Urtegaard. Registreringen viser os en ugift, fattig Løjtnants Indbo. Der forefandtes af rede Penge 13^{1/2} Dlr. og af Effekter: 1 baldyret Gehæng 3 Dlr., 1 gammel „Filimots“-Klædes Klædning 3 Dlr., 1 blommet Fifskaftes Underklædning 2 Dlr. 2 ƒ , 1 gammel sort Klædes Trøje, 1 Par Bukser og 1 stakket Kjortel, tilsammen 6 Dlr., 1 svensk Rock 8 Dlr., 1 sort Klædes Kappe 8 Dlr., 1 sort Hat og 1 Par Smurtlæders Støvler 3 Dlr., 1 Par Sko 1 Dlr., 1 Par gamle Sko 2 ƒ , 4 Par hvide islandske Strømper 1 Dlr., 1 Par Silkehoser 6 ƒ , 1 Par stumpede Strømper 1 t , 1 Pistol og 1 stakket Hugger 3 Dlr., 1 gammel Horgarns Skjorte 2 ƒ , 24 Haandduge à 4 Sk., 2 blaa Tørklæder 1 t , 2 Par Sokker 2 Sk., 9 Kraver à 3 Sk., 1 gammel Nathue 4 Sk., 2 Gradstokke med deres Buer à 6 ƒ , „Den fyrige Colum (?) Kort“ („tyk Bog“), 1 anden Kortbog, 1 Diklinatsbog, 1 Sejerværk 7^{1/2} Dlr., 1 Pas-kort af Pergament 6 ƒ . 1 Fyrrekiste 3 Dlr. m. m. Tilsammen 76 Dlr. 1 Sk. Skibskaptejn Kristoffer Højer fremkom med en

¹⁾ Sjøel. Reg. 22, 254. Ligbog. Sjøel. Tegn. XXXVII, 64. 122. Lind, 276.

Fordring paa 9 Dlr. og Fiskalen med en paa 31 Dlr., der var udgivne til Løjtnantens Begravelse. Resten tilfaldt (1660) Kongen, da der efter 1½ Aars Forløb ikke havde mældt sig nogen Arving¹).

Niels Andersen havde i Svenskekrigen været Kaperkaptejn (til 1660), var senere blevet Løjtnant til Skibs (200 Dlr.) og ejede endnu i 1668 2 Vaaninger i Vingaardsstræde, da han (s. A.) døde. 23 Juni fik Enken en Sag for Admiralitetsretten med Jens Bøjesen angaaende en Gældsfordring. Men da det oplystes, at Boet var insolvent, henvistes Fordringshaveren til at søge sin Ret paa samme Maade som de andre Kreditorer. Et helt andet Udfald fik en Sag, som Admiralitetsraad Jens Lassen havde rejst imod hende, ogsaa om Betaling af Gæld; thi 19 Sept. befaledes Admiralitetet at lade Enken stille Kavtion for Gælden indtil Sagens Uddrag, da hun havde ladet en derom handlende Dom indstævne for Højesteret uden billig Aarsag, alene for at trække Sagen ud²).

Skipper *Jørgen Jensen Samsings* Hus i Laksegaarden (Nr. 12) vurderedes ved Skiftet 1664 til 525 Dlr., og Huset i Magstræde til 500. Boet ejede af Sølv bl. a. 1 forgyldt Kande paa en Pot, 41½ Lod, og 1 Sølvkande paa 1½ Pot og 8 Sølvskeer, tilsammen 108 Lod. Alt Godset vurderedes til 1746 Dlr., den resterende Pension var 888 Dlr. Af Passiver var der *kun* en Post paa 6 Dlr., nemlig Fiskalens Salær ved Skiftet. Senere udtages følgende Stævning, som vedligger Skiftebogen in originali:

Stempelpapir Nr. 11.
6 Skilling.

Hans Jakobsen, Niels Kristensen og Rejer Akselsen paa deres Myndlingers Vegne lader herved stævne eder Ingeborg, salig *Jørgen Samsings*, med eders Lavvæрге at møde for Bremerholms Underret Tirsdagen den 6 Februarii førstkommendes, til første Opbydelse, paa den Ejendom, hun dennem pantsat haver efter Skiftebrevs Formelding for deres Fædrearv; den 13 Fe-

¹) Regnskab for uvisse Indkomster 1652–68 (Admt. Ark.). Ligbog.

²) Sjal., Tegn. XXXV, 634. XXXVIII, 534. Admiralitetets Kopibog 1668. Kbh. Dipl. II, 809.

bruarii til anden Opbydelse; den 20 Februarii til tredje Opbydelse, og den 6 Martii dernæst efter til den fjerde Oppebydelse og Admiralitetets Vindes Forhvervelse, om hun vil have der noget til eller imod at svare.

Hafniæ, den 22 Januarii 1666.

Den 23 Januarii haver jeg Peter Hansen og Niels Hansen læst og forkyndet denne Stævningsseddel Formiddag Klokken mellem 9 og 10 for Ingeborg selv udi hendes egen Paahør, det bekræfter vi med vores egen Hænder her neden under, og vil det for Retten med vores Ed bekræfte førstkommende Retterdag.

Peter Hansen, egen Haand. Niels Hansen, egen Haand.

Læst for Under-Admiralitetsretten paa Bremerholm 6 Februarii 1666. [Ligeledes] 13 Februarii 1666. [Ligeledes] 20 Februarii 1666¹⁾.

Peter Olsen, forhen Skipper i K. Maj.s Tjeneste, hans Enke efterlod (1659) en Formue paa 1002 Dlr. og en Gæld paa 359. En *anden* Skipper efterlod (1660) resp. 1024 og 426; en *tredje* 3616 og 1586¹⁾.

En **Underskippers** Efterladenskaber værdsættes (1664) til 236 Dlr.; Størrelsen af den resterende Pension kændtes ikke; Gælden var 149 Dlr.¹⁾.

En **Skibsskrivers** Bo opgjordes (1660) med 381 Dlr. under Indtægt og 142 under Udgift. Et *undet* Bo udviste derimod en Underbalance paa 102 Dlr.¹⁾.

Underskriver *Peter Petersen Dal* paa Proviandgården efterlod sig (1660) Sølvtøj for 3 Dlr. 3 ƒ ; af Bøger: Mag. Niels Mikkelsens Bog, kaldes Bibelske Haandbog 2 ƒ ; Nicolai Helvaderi Formularbog 1 ƒ ; Luthers Catechismus, oversat af Niels Mikkelsen 12 Sk.; 1 Donat 4 Sk.; Formularbog i blaat Bind 8 Sk.; Hans Hansen Skaanings Takst 1 $\frac{1}{2}$ ƒ ; 2 tyske Bøger; 1 gammel Vandrebog m. m. Da alle Aktiver kun udgjorde 187 Dlr., men Gælden 205, fremkom der altsaa en Underbalance¹⁾.

Bartskær *Kristoffer Bejer* afgik ved Døden 20 April 1656. Hans Enke Ane efterlod ved sin Død (1660) nogle fattige Ejen-

¹⁾ Skiftebogen.

dele til 54 Dlr.s Værdi og en Gæld paa 48 Dlr., saa at der dog blev 5 Dlr. 3 ƒ 2 Sk. til overs til Arvingerne¹⁾).

Skolemester i Nyboder *Lavrits Rolandsen* var gift med Maren Petersdatter, dernæst med Karen Madsdatter. 4 Marts 1662 jordedes han i Holmens Kirke, 48 Aar og 4 Dage gl. Af første Ægteskab levede da en 20aarig Søn, Peter Lavritsen; 4 Børn af andet Ægteskab var døde. Godset udgjorde 179 Dlr., en Restseddel paa Skolemesterens egen resterende Pension lød paa 497 Dlr. og en fremmod Restseddel, han havde tilforhandlet sig, paa 116 Dlr. Passiverne var 149 Dlr. I Anledning af Dødsfaldet og Begravelsen forlangte Graveren ved Holmens Kirke 3 Dlr. 1 ƒ 8 Sk., Klokkeren 2 Dlr. 3 ƒ , Skolemesteren ved Bremerholms Skole 1 Dlr. 1 ƒ , Kirkeværgen, paa Bremerholms Kirkes Vegne, 4 Dlr., Mester Morten Saks 3 Dlr., Mester Nikolaj Bøje 1 Dlr. 2 ƒ og Fiskalen 8 Dlr. Til Begravelsen havde Enken faaet udbetalt 20 Dlr. af Mandens resterende Pension²⁾).

Graveren ved Holmens Kirke *Kristen Petersen* døde 1662, 32 Aar 11 Uger gl., og begravedes 17 Okt. paa Kirkens Urtegaard, hvorefter hans Enke Abelone Kristensdatter lod Boet registrere 10 Nov. Uagtet der fandtes 1 Sølvkande paa 26 Lod og 2 Sølvskeer paa $5\frac{1}{2}$ Lod, var Aktiverne dog kun 106 Dlr., medens Gælden udgjorde 73. Den salige Mands Fader hed Peter Olsen Frost af Grandø³⁾).

Mestre. Mersmager *Torkild Eriksens* Bo (1663) udviste en Indtægt af 1030 Dlr. (deraf $18\frac{1}{2}$ Lod Sølvtøj), medens Udgifterne var 466³⁾).

1658, 13 Marts registreredes Boet efter afgangne Bodil Petersdatter, salig *Morten Kristensens*, forrige Bødkers Efterleverske. Huset paa Gammelmønt med Jærnkakelovn vurderedes til 200 Dlr., Godset til 118, medens den resterende Pension var 139 Dlr. Gælden var 195 Dlr.⁴⁾

Da Sejllægger og Kompasniager *Herman Lygtemager* døde

¹⁾ Besoldingsbog A. Skiftebog. Lind, 398. .

²⁾ Ligbog. Lind, 431. Skiftebog.

³⁾ Skiftebog.

⁴⁾ Regnskab for uvisse Indkomster.

20 Juli 1654, efterlod han til Arvingerne en Fordring paa Statskassen for leverede Kompasser, Sejl og Flag og resterende Pension paa ikke mindre end 4589 Dlr. Halvdelen deraf tilfaldt Enken Birgitte Bjørns, Viceadmiral Jørgen Bjørnsens Datter, med hvem Enkemanden Herman Lygtemager var blevet trolovet 25 Juli 1648; hun døde 1671 og jordedes 17 Marts. En Broderlod af Arven tilfaldt Sønnen Jørgen Bjørn, der var født 1652 og døde 1704 som Schoutbynacht og Kommandant paa Dansborg i Ostindien. En Søsterlod tilfaldt Datteren Trine Hermansdatter. Herman Lygtemager havde været Fattigforstander i Bremerholms Sogn; da der var fremkommet en Underbalance i hans Regnskaber, resolverede Kongen 10 Okt. 1665, at hans Arvinger maatte være frie for at betale, hvad Hernian var blevet de fattige skyldig, mod at Jørgen Bjørnsen, Viceadmiral paa Holmen¹⁾, obligerede sig til at betale den halve Part²⁾.

Efter **Mestersvend** ved Skibbyggerne og Bradmester *Knud Troelsen*, der døde 1665, 79 Aar og 3 Mdr. gl., og jordedes 31 Marts, lod Enken Anne Kristensdatter registrere 8 Maj; og da befandtes „over Gælden“ til Skifte og Deling af Godset 166 Dlr. og af Pensionen 577 Dlr. Men 14 Avg. fulgte den 68aarige Enke sin Ægtefælle i Graven³⁾.

Skibstømmere i K. Maj.s Tjeneste. I *et* Bo er Godset 92 Dlr. værdt, Gælden 73 Dlr., medens Pensionens Beløb ikke kan opgives. I *et andet* ere Aktiverne 319 og Gælden 80; i *et tredje* henholdsvis 178 og 17⁴⁾.

¹⁾ Om Jørgen Bjørnsens Formuenhed vidner endnu et smukt Epitafium over ham i Holmens Kirke. Af hans Søner kendes de 2 med Sikkerhed, nemlig Povl Jørgensen Bjørn, født i Flensborg, død 1653 i København, 29 Aar, 9 Uger og 3 Dage gl., og begravet 1 Nov. i Holmens Kirke; — og Peter Bjørn, som siden 1657 var kgl. Skibskaptejn og var det endnu 1673; men da kunde han ikke mere gøre synderlig Nytte. En tredje Son er maaske Tolderen Mattias Bjørn (d. 1676). Ligbog. Tidsskrift for Søvæsen 1895, 348. Biogr. Leks. II, 365. Norsk hist. Tidsskr. 3 R. II, 248. D. Mag. 5 R. III, 264.

²⁾ Sjel. Tegn. XXXII, 467. XXXVI, 394. XXXVII, 372. Kirkebog. Ligbog. Afregn. B, 6. Lützow, 99. Pers. Tidsskrift 2 R. III, 69 f. Lind, 390. Biogr. Leks. II, 364.

³⁾ Skiftebog. Ligbog.

⁴⁾ Skiftebog.

En **Smedesvend** paa Bremerholm efterlod sig Værdier til Beløb 437 Dlr. og en Gæld paa 279 Dlr.¹⁾.

Højbaadsmand *Anders Poølsens* Bo registreres 28 Marts 1660. Hans Hus havde i hans Fraværelse været forseglet, da han var taget til Fange af de svenske, og da det ikke vidstes, om han var levende eller død. Aktiverne udgjorde 110 Dlr., Passiverne 46 Dlr.¹⁾.

Baadsmænd (menige Matroser). *En* af disse efterlader sig Gods for 17 Dlr. og i resterende Pension 50 Dlr., medens Passiverne beløbe 6 Dlr., deraf 4 Dlr. i Salarium til Rettens Middel. En *anden* Baadsmands Bo ejer Gods for 25 Dlr. og har 197 tilgode i Pension: Gælden er 27 Dlr. I et *tredje* Bo ere Tallene henholdsvis 25, 151 og 14 Dlr.¹⁾.

Endnu et Par Oplysninger om Familien Rohweder.

Ved Kaptajn **H. W. Harbou.**

I den Skildring, som afdøde Oberstløjtnant S. A. Sørensen i Tidsskriftets 3. R. III har givet af den tappre Partigænger, Oberstløjtnant *Jørgen Rohweder* kaldet *Steinbergs* Bedrifter under Torstensons-Fejden, slutter Forf. med nogle Notitser om Rohweders Slægtsforhold. Han meddeler, at en *Hans Rohweder* siden omtr. 1600 besad Gaarden *Steinberg* (Haale By, Jevenstedt Sogn, Rendsborg Amt) som et Slags Fæstelen, samt at Gaarden gik i Arv til en Søn, nævnte Jørgen Rohweder, og, efter at denne var falden for Riberhus 27. Decbr. 1644, til en anden Søn, *Ratke Rohweder*. Forf. fremsætter derhos den Formodning, at den sidst nævnte er Stamfader til Officersfamilien Rohweder, til hvis Stamtavle jeg i Tidsskriftets 2. R. VI har givet nogle Bidrag.

Jeg maa tilstaa, at den fremsatte Formodning ikke forekom mig overvættets sandsynlig, navnlig eftersom Cand. L. Bobé havde

---

¹⁾ Skiftebog.